

027.1

Fejérmegyei Hírlap

1913 MAR 25.

Költözködés közben

244 **Az Országos Széchenyi Könyvtárban**

A NEMZETI MÚZEUM KÖNYVTÁRA: sokáig így nevezték. Pontosan: 1808-tól, amikor a rendek életre hívták a Magyar Nemzeti Múzeumot és a Széchenyi Könyvtárat ennek a keretébe illesztették be. 1949-ben, egy új kormányrendelet értelmében, a könyvtár jogilag kivált a múzeum szervezetéből és hivatalosan is nemzeti könyvtárrá nyilvánítva, önálló állami intézménnyé lett.

Az Országos Széchenyi Könyvtárat minden tizen-nyolcadik életévét betöltött magyar, illetve külföldi állampolgár látogathatja, ha fényképes személyi igazolvánnyal vagy útlevéllel rendelkezik. Kölcsönzés nincs, mégpedig azért, hogy az érdeklődők sose jöjjenek rossz-
kor, hogy minden könyvet bármikor megtaláljanak.

A Széchenyi Könyvtár Pesten, 1803. augusztus 20-án nyílt meg. A hazafias érzésű főnemes, Széchenyi Ferenc alapította. Az ő személyes érdeme, hogy a régi nemzeti könyvkincset országszerte felkutatta, nagy anyagi áldozatvállalással gyűjteménnyé egyesítette, majd közhasználatra bocsátotta. Az alapító-gyűjtemény 13 000 nyomtatott könyvből, kétezer kéziratos műből, valamint sokszáz térképből és metszetekből állt. Az intézmény fenntartását hosszú időn át szinte kizárólag a társadalom áldozatkészsége biztosította. Később, országgyűlési felhívásra a vármegyéek és városok már kötelező járulék formájában bocsátották a könyvtár rendelkezésére a legszükségesebb összeget.

Az intézmény 1804-ben megkapta a kötelepéldányjogot, vagyis az újonnan megjelenő nyomdatermékek ingyenes elnyerésének kiváltóságát. A Széchenyi-állományt részben magánajándékok, részben vásárlások által néhány évtized alatt sikerült jelentősen bővíteni. 1846-ban aztán elkészült a Nemzeti Múzeum épülete, mely a mai napig is a könyvtár otthona.

Nehéz időszakok is sújtották nemzeti könyvtárunkat. 1838 tavaszán, az egész várost elöntő árvíz hosszú időre megakadályozta működését.

A szabadságharc leverése után pedig a Habsburg politika, amely valamennyi nemzeti intézményünket megbénította, súlyos csöndet parancsolt a könyvek szép birodalmára. Mátray Gábor, a könyvtár akkori vezetője, egy évtizeden át egyetlen munkatársára támaszkodva, a maga erejéből igyekezett használhatóvá tenni a gyűjteményeket! A politikai feszültség enyhülésével, 1866-ban — huszonnyolc évi zárva tartás után — nyílt meg újból a könyvtár az olvasó közönség előtt. Egyedülálló anyagáról, országos és nemzetközi feladatokról, jövőjéről dr. Fajcsék Magda, az Olvasószolgálat vezetője tájékoztat:

— Könyvtárunk a magyar, illetve magyar vonatkozású anyagokat gyűjti. Az alapítástól kezdve érvényesülő köteletségünk, hogy az állományt az utókor számára, mint a magyar könyv műzeuma, megőrizzük. A központi könyvgyűjteménybe — bizonyos ritkaságok kivételével — a Magyarország mindenkorai területén 1711-től, illetve külföldön 1600-tól megjelent magyar nyelvű könyvek tartoznak. Hagyatékok révén sok nemzeti nagyságunk, így Kossuth Lajos, Madách Imre, Kisfaludy Sándor magánkönyvtárát is őrizzük. Könyvek, hírlapok és folyóiratok gyűjteményén kívül különgyűjteményeink a következők: Régi Nyomtatványok Tára, Kézirattár, Kisnyomtatványtár, Zeneműtár, Térképtár, Színháztörténeti Tár, Mikrofilmtár.

— Hozzávetőlegesen, mekkora ma a Széchenyi Könyvtár állománya?

— Csaknem ötmillió. Ebből 1 800 000 a könyvállomány. Sajnos, az anyagok tárolásával komoly gondjaink vannak, számos külső raktárhelyiséget is igénybe kell vennünk. Ezért a kutatók részére előkészítő munkát is vállalunk: előre benyújtott jegyzék szerint összeállítjuk a kért anyagot.

— Milyen országos, illetve nemzetközi feladatköre van a könyvtárnak?

— A többi könyvtár módszertani irányítása, a belföldi könyvforgalmi és központi katalógusra vonatkozó fel-

adatok ellátása, a nemzetközi cserék szervezése. A keszthelyi, a zirci és a gyöngyösi műemlékkönyvtárak is a Széchenyi Könyvtár gondozása alá tartoznak.

— Vidéki intézmények és magánkutatók számára milyen lehetőséget nyújt az Országos Széchenyi Könyvtár?

— Ők a könyvtárközi kölcsönzés útján kaphatják meg a kért anyagokat. A nálunk található központi katalógusok alapján továbbítjuk a kéréseket a megfelelő intézményekhez és könyvtárakhoz.

— Kik a leghívebb látogatók?

— Az egyetemisták. A múlt évben 22 000 egyetemista 18 000 tudományos kutató és 17 000 általános olvasónk volt.

— Milyen különleges kérésekkel keresik fel az Olvasószolgálatot?

— Idősebb embereknek néha eszükbe jut egy-egy könyv, melyet fiatalkorukban olvastak: nem emlékeznek sem címére, sem szerzőjére, olykor a borítólap színe vagy egy szereplő neve alapján kérik; hogy keressük elő nekik a könyvet. Erre természetesen nem vállalkozhatunk, mint ahogy azoknak az „élelmes” diákoknak sem segítünk, akik iskolai dolgozatok kérdéseit teszik fel. De örömmel állítottuk össze az egyik debreceni gimnázium diákjainak kérésére a Debrecenről és környékéről szóló helytörténeti anyagot. Szép feladat volt a koppenhágai Királyi Könyvtárral végzett közös munkánk: Anderssen Magyarország kiadott műveinek példányaát kérték kölcsön.

— Milyen fontos feladatok várnak a könyvtár dolgozóira?

— **EGYIK LEGFONTOSABB,** évtizedeket felölelő munkánk, a régi, porladásnak indult sajtótermékek mikrofilmre vitele. És valamennyien nagy örömmel veszünk részt a költözködés nagy munkájának előkészületeiben. Az Országos Széchenyi Könyvtár új otthona ugyanis a Budavári Palota nyugati, krisztinavárosi épületében lesz.

László Ilona

